

АСТАНА ДЕКЛАРАЦИЯСЫ
мұнайбергіштікті арттыру әдістері бойынша

**МҰНАЙБЕРГІШТІКТІ АРТТЫРУ ӘДІСТЕРІ (МБАӘ)
БОЙЫНША ҚАЗАҚСТАНДЫҚ ФОРУМ 2026**
**«Өндіруді сақтап қалу, қорларды толықтыру және болашақ
технологиялар»**

Астана қ.

2026 жылғы 28 тамыз

2026 жылғы мұнайбергіштікті арттыру әдістері (МБАӘ) бойынша Қазақстандық форумға қатысушылар – мемлекеттік органдардың, мұнай-газ компанияларының, ғылыми-зерттеу ұйымдарының, жобалық институттардың, жоғары оқу орындарының, сервистік компаниялардың, халықаралық ұйымдардың, жабдықтар мен химреагенттер өндірушілерінің, лицензияланған технологиялар иелерінің, МАӘ саласындағы жетекші әлемдік сарапшылардың және кәсіби бірлестіктердің өкілдері,

мұнай-газ саласының Қазақстан Республикасының тұрақты әлеуметтік-экономикалық дамуындағы стратегиялық маңызын атай отырып, елдің ұзақ мерзімді энергетикалық қауіпсіздігін қамтамасыз ету және көмірсутек қорларын ұтымды пайдалану қажеттілігін мойындай отырып,

Қазақстан Республикасының «Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы» Кодексінде көзделген жер қойнауын ұтымды және кешенді пайдалану қағидаттарын, сондай-ақ мемлекеттің минералдық-шикізат базасын тұрақты дамытуды қамтамасыз ету міндеттерін басшылыққа ала отырып,

<https://c-eor.com/eor2026> Қазақстанның мұнай кен орындарының едәуір бөлігі игерудің кейінгі сатыларында екенін және өндіруді сақтап қалу мен арттыру мақсатында жаңа технологиялық шешімдерді енгізу қажеттілігін атай отырып, мұнайбергіштікті арттыру әдістерін, цифрлық технологияларды және кен орындарын игерудің заманауи әдістерін қолданудың әлемдік тәжірибесін, сондай-ақ 70-тен астам ұйымнан 600-ден астам жетекші мамандар мен сарапшыларды біріктірген 2026 жылғы мұнайбергіштікті арттыру әдістері жөніндегі Қазақстандық форумның (<https://c-eor.com/eor2026>) нәтижелерін ескере отырып, мынаны мәлімдейміз:

кен орындарының сын-қатерлерін, суланудың өсуін және қиын өндірілетін қорлардың артуын ескере отырып, келесі ұранды жариялаймыз: «Кен орындарын ашудан бастап ресурстарды барынша пайдалану».

Әлемдік тәжірибеге сүйенсек, ірі, соңғы жетілу сатысындағы кен орындарда мұнай алу коэффициентін (МАК) небәрі 1%-ға арттырған жағдайда, жаңа қорларды ашпай ақ, ондаған миллион тонна қосымша мұнай алуға мүмкіндік барын есекере отырып:

әлемдік және отандық тәжірибеде сыналған технологиялық шешімдердің жиынтығын қолдану формальды түрде көшіруді ғана емес, нақты геологиялық-физикалық жағдайларды ескеріп жүйелі скрининг, зерттеулер, модельдеу, техникалық-экономикалық бағалау, пилоттық және тәжірибелік-өнеркәсіптік сынақтардың нәтижелерімен айқындалуға тиіс екенін атай отырып;

технологиялық және инвестициялық қауіп-қатерлер, экономикалық тиімділіктің ұзақтығы, жекелеген шешімдердің күрделі қаржы сыйымдылығы және тиімділікті бағалаудың бірыңғай тетіктерінің болмауы – жер қойнауын пайдаланушылардың жаңа тәсілдерді енгізуге шектеуі мүмкін екенін мойындай отырып;

мұнай-газ саласының технологиялық дамуын қамтамасыз етуде ғылымның, отандық мамандардың, университеттердің, жобалық институттардың, құзырет орталықтарының және халықаралық кәсіби алмасудың басты рөлін ерекше атап көрсете отырып;

Қазақстан Республикасының «Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы» Кодексінің мұнай алуды ұлғайтудың дәстүрлі және арнаулы әдістерін қолдануды көздейтін, қолданудың түрлері мен шарттары кен орнын игеру жөніндегі базалық жобалық құжаттарда белгіленетін 148-1-бабының ережелерін, сондай-ақ заңнамада көзделген арнаулы әдістерді ынталандыру тетіктерін ескере отырып,

Энергетикалық қауіпсіздікті және саланың тұрақты дамуын қамтамасыз ету мақсатында біз **Астана декларациясын** қабылдаймыз, ол 2027–2030 жылдарға арналған мұнайбергіштікті арттыру әдістерін (МБАӘ) дамыту мен енгізудің **Жол картасының** негізіне айналады:

1-бап. Стратегиялық басымдықтар

1.1. Негізгі тәсіл

Форум қатысушылары Қазақстандағы мұнай өндіруді дамыту қалыптасқан технологиялық шешімдер жиынтығын пайдаланудан әрбір кен

орнын игерудегі неғұрлым тиімді әдістерін үнемі іздеу мен бағалауға көшуді талап ететіндігіне сүйенеді.

Мұнай – елдің стратегиялық және қалпына келмейтін ресурсы. Сондықтан саланың міндеті - ағымдағы өндіру көрсеткіштерін қамтамасыз ету ғана емес, сонымен қатар кен орындарын игерудің ұзақ мерзімді тиімділігін ескере отырып, экономикалық және технологиялық тұрғыдан қолжетімді қорларды барынша ұтымды алу болуға тиіс.

1.2. Басым бағыттар

Басым бағыттар деп мыналар танылады:

- 1) мұнай алу коэффициентін арттыру және қалдық қорларды игеруге тарту;
- 2) қолданыстағы кен орындарында экономикалық тиімді өндіруді сақтап қалу және арттыру;
- 3) кен орнын пайдаланудың тиімді мерзімін ұзарту;
- 4) ғылыми негізделген мұнайбергіштікті арттыру әдістерін және мұнай өндіруді интенсификациялаудың тиімді әдістерін қолдану аясын кеңейту;
- 5) мұнайдың алынуы қиын қорларды игеруге қосу және күрделі нысандарды игеру тиімділігін арттыру;
- 6) игеруді модельдеудің, мониторингілеудің және цифрлық басқарудың заманауи әдістерін енгізу;
- 7) қорларды толықтыру және ресурстық базаны кеңейту;
- 8) отандық ғылымды, инженерлік құзыреттерді, кадрлық әлеуетті және технологиялық кәсіпкерлікті дамыту;
- 9) мұнай өндіруді арттыру әдістері (МӨАӨ) және мұнай өндіруді интенсификациялау (МОИ) саласындағы мамандарды даярлау және олардың біліктілігін арттыру.

Бұл ретте қысқа мерзімді өндірістік нәтижеге қол жеткізу ұзақ мерзімді мұнай алу коэффициентіне, қорлардың жай-күйіне және кен орнын игерудің ұтымды жүйесіне зиян келтіру есебінен жүзеге асырылмауға тиіс.

Өндірістік нәтиже саланың ғылыми-техникалық және технологиялық дамуының түпкілікті бағдары болуға тиіс. Бұл ретте өндіруді және МАК-ын арттыруға бағытталған шешімдер қысқа мерзімді әсерге ғана сүйенбей, жеткілікті бастапқы деректер, ғылыми-техникалық негіздеме, технологиялық және экономикалық тәуекелдерді бағалау және кен орнын одан әрі игеруге болжанатын әсер негізінде қабылдануға тиіс.

Қорларды ұтымды алу кезінде расталатын және тұрақты өндірістік әсерді қамтамасыз ететін шешімдерге басымдық берілуге тиіс.

2-бап. Институционалдық реформалар, басқару және бағалау

Саланың күш-жігерін жүйелеу және ашық бақылау үшін келесіге бастамашылық етіледі:

2.1. Үйлестіру және институционалдық архитектура

МБА мен мұнай өндірудің заманауи технологияларын дамыту және енгізу саласында осы бағыттағы мемлекеттік саясатты іске асыруды ведомствоаралық және салалық деңгейде үйлестіруді қамтамасыз ететін уәкілетті органдарды немесе мамандандырылған үйлестіруші құрылымдарды айқындау.

Уәкілетті құрылымдардың функциялары БӨОК мен өзге де мемлекеттік органдардың өкілеттіктерінен нақты ажыратылуға тиіс және заңнамада белгіленген мемлекеттік сараптама мен шешім қабылдау тәртібін алмастырмауы керек.

МБА жөніндегі уәкілетті органдар сараптамалық орган ретінде МБА жобаларын қарайды, олардың орындалуына және әдістемелік қамтамасыз етілуіне мониторинг жүргізеді.

Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігі жанындағы Қазақстан Республикасының көмірсутек кен орындарын барлау және әзірлеу жөніндегі орталық комиссиясы (БӨОК) МБА жөніндегі уәкілетті органдардың сараптамалық қорытындысына сәйкес МБА жобаларын бекітеді.

2.2. Бірыңғай ұғымдық және әдістемелік жүйе

Қатысушылар МБАӘ саласындағы барлық терминдерді, сыныптамаларды, өлшемшарттарды және тәсілдерді біркелкі түсінуін және қолдануын қамтамасыз етеді және кен орындарын игерудің заманауи технологиялары саласындағы бірыңғай салалық ұғымдық-әдістемелік аппаратты қалыптастыруды қолдайды.

Бірыңғай әдістемелік жүйе мыналарды көздеуге тиіс:

1) МБАӘ, МӨИ (мұнай өндіруді интенсификациялау) және олармен байланысты технологиялық іс-шаралардың жүйеленген терминдері мен топтамалары;

2) технологиялық скрининг пен нысандарды іріктеудің бірыңғай өлшемшарттары;

3) бастапқы деректерге, зерттеулерге, модельдеуге және технологияларды негіздеуге қойылатын талаптар;

4) МБАӘ химиялық реагенттерінің тиімділігінің негізгі көрсеткіштерін зертханалық бағалаудағы бірыңғай тәсілдер;

5) пилоттық, тәжірибелік-өнеркәсіптік және өнеркәсіптік сынақтарды жобалау мен бағалаудағы бірыңғай тәсілдер;

6) пилот, тәжірибелік-өнеркәсіптік сынақтар (ТӨС) және өнеркәсіптік енгізу сатыларында базалық және қосымша өндірудің, МАК өсімін және экономикалық әсерді айқындаудың бірыңғай қағидаттары;

7) МБАӘ іске асыру нәтижелерін мониторингілеуге, есептілікке және бағалауға қойылатын салыстырмалы талаптар.

2.3. Ақпараттық жүйе, мониторинг және ашықтық

1) МБАӘ мен МӨИ-дың Қазақстандық тізілімін (дерекқорын) қалыптастыру.

2) Экономикалық ынталандыру жағдайында базалық өндіруді қосымша мұнайдан нақты ажырату үшін МБАӘ және МӨИ жобаларын бөлек есепке алуды қамтамасыз ету.

3) Мемлекеттік ынталандыруларды алатын қатысушыларға мерзімді техникалық және қаржылық аудит жүргізу.

4) МБАӘ және МӨИ жобаларының экологиялық сараптамадан өту және рұқсат беруді жеделдетілген түрде қарастыру тетігін енгізу.

3-бап. Технологияларды енгізу

3.1. Кен орындарына жекеше тәсіл

Форум қатысушылары әлеуетті қолдануға болатын технологиялардың нақты кен орнында бұрын пилоттық тәжірибелік өнеркәсіптік қолданылмауының немесе технологиялық белгісіздіктің себебімен қарастырудан бас тарпайтын практиканы қалыптастыруды қажет деп санайды.

Сонымен бірге жаңа технологияларды енгізу формальды сипатта болмауға не тек кен орындары-аналогтардың тәжірибесіне негізделмеуге тиіс. МБАӘ мен МӨИ әдістерін жобалау және қолдану нақты кен орнына, учаскеге және ұңғыма қорына жекеше тәсілмен негізделуге тиіс. Үлгілік технологиялық шешімдер мен кен орындары-аналогтардың тәжірибесі жобаны техникалық-экономикалық бағалаудың бастапқы базасы ретінде пайдаланылуға тиіс, бірақ нақты нысанның геологиялық-физикалық жағдайларын, игеру тарихын, гидродинамикалық байланысын, ұңғыма қорының жай-күйін және инфрақұрылымдық шектеулерін талдауды алмастырмауға тиіс.

Игеру жобаларын және игеруді талдауды дайындау кезінде мұнай алуды ұлғайтудың дәстүрлі және арнаулы әдістерін, сондай-ақ қолдануға болатын өндіруді интенсификациялау әдістерін қоса алғанда, мұнай беруді және өндіруді арттырудың технологиялық әлеуетін толыққанды қарастыруды қамтамасыз ету орынды. Әлеуетті тиімді шешімдерді

қолданбау жағдайында тиісті техникалық, геологиялық, экономикалық не экологиялық факторлармен негізделуі тиіс.

Базалық жобалық құжаттарда және игеруді талдауда МБАӨ-нің технологиялық әлеуетін толыққанды және ғылыми негізделген қарастыру талабы жалпыға ортақ сипатта болуға және ұлттық компанияларды, бірлескен кәсіпорындарды және өнімді бөлу туралы келісімдер (ӨБК) мен концессиялар шеңберінде жұмыс істейтін операторларды қоса алғанда, Қазақстан Республикасының барлық жер қойнауын пайдаланушыларына ерекшеліксіз таралуы тиіс.

3.2. Бастапқы деректердің сапасы

Форум қатысушылары технологиялық шешімнің сапасы бастапқы деректердің сапасымен айқындалатынын мойындайды. МБАӨ мен өзге де технологияларды таңдауға және жобалауға дейін геологиялық және гидродинамикалық модельдерді жаңартуды, игеру тарихын талдауды, ұңғымааралық байланысты, ұңғыма қорының жай-күйін, қабаттық флюидтердің қасиеттерін және технологияның қолдануға жарамдылығы мен қауіп-қатерін айқындайтын өзге де параметрлерді бағалауды қоса алғанда, нысанның зерттелуінің жеткілікті деңгейін қамтамасыз ету қажет.

4-бап. Мұнайбергіштікті арттыру әдістері және мұнай өндіруді интенсификациялау

4.1. Мұнайбергіштікті арттыру әдістерін дамыту

Форум қатысушылары мыналарды қажет деп санайды:

- 1) қабаттардың мұнайбергіштікті арттыру әдістерін қолдану аясын кеңейту;
- 2) полимерлі суландыру және БАЗ-полимерлі суландыру, WAG (су-газ әсері) және өзге де заманауи әдістер технологияларын енгізуді жеделдету;
- 3) сапалы зертханалық зерттеулер мен пилоттық жобаларды жүргізіп, технологияларды өнеркәсіпке енгізуді қамтамасыз ету;
- 4) МБАӨ саласындағы отандық ғылыми-техникалық құзыреттерді дамыту;
- 5) МБАӨ және МӨИ бойынша Қазақстандық тізілімді қалыптастыру.

Форум қатысушылары нақты геологиялық-физикалық жағдайларда қолдануға расталған кезде химиялық, газдық, жылулық, гидродинамикалық және аралас технологияларды қоса алғанда, мұнай беруді арттыру әдістерін зерттеу, сынау және өнеркәсіптік енгізу аясын кеңейтуді қолдайды.

4.2. Мұнай өндіруді интенсификациялау

МБАӘ-мен қатар Форум қатысушылары су келуін шектеу және қабылдағыштық профилін тегістеу технологияларын, заманауи бұрғылау ерітінділерін қолдана отырып, қабаттарды селективті, ұқыпты ашу мен игерудің заманауи әдістерін, депрессияны оңтайландыра отырып және ілеспе су өндіруді шектей отырып, өндіруші ұңғымаларды интеллектуалды пайдалануды, ұңғыма түбі маңы аймағын өңдеуді, қышқылдық өңдеулерді, қабатты гидрожаруды, бір мезгілдік-бөлек айдау мен пайдалануды, суландыру жүйелерін оңтайландыруды және өзге де тиімді шешімдерді қоса алғанда, мұнай өндіруді интенсификациялаудың, әсер ету қамтылуын арттырудың және ұңғыма қоры жұмысын жетілдірудің заманауи және сыналған әдістерінің маңыздылығын мойындайды.

4.3. Технологияларды таңдау және қолдану қағидаттары

Технологияны таңдау технологиялық бейтараптық қағидаты бойынша – мұнай алудың күтілетін өсімі, қосымша өндіру, әсердің ұзақтығы, іске асыру құны, қауп-қатерлер, өнеркәсіптік және экологиялық қауіпсіздік талаптары және кейіннен масштабтау әлеуеті негізінде жүзеге асырылуға тиіс.

Форум қатысушылары МБАӘ қолдануды игерудің кейінгі сатысының немесе жоғары сулану мен өндірудің төмендеуіне ден қоюдың ерекше құралы ретінде ғана қарастырылмауға тиіс деп мойындайды. Геологиялық-физикалық сипаттамалары объективті түрде арнаулы әсер ету әдістерін талап ететін кен орындары үшін МБАӘ қолдану мүмкіндігін игеруді жобалаудың ерте сатыларында-ақ бағалау орынды.

5-бап. Зерттеулер, пилоттау және өнеркәсіптік масштабтау

5.1. Зертханалық зерттеулер

Зертханалық зерттеулер нақты қабаттық және кәсіпшілік жағдайларды барынша ескеретін қайталанатын және ғылыми негізделген әдістемелер бойынша жүргізілуге тиіс. Реагенттер мен өзге де жұмыс агенттерінің сапасын бақылауға, зерттеу нәтижелерін интерпретациялауға және оларды кәсіпшілік ауқымға дұрыс ауыстыратын бірыңғай тәсілдерді дамыту қажет.

Әдістемелерді әзірлеу кезінде инженерлік шешім қабылдауға әсер етпейтін артық зерттеулер жүргізуді болғыза отырып және ресурстарды технологияның қолдануға жарамдылығын, тиімділігін және тәуекелдерін айқындайтын параметрлерге шоғырландыра отырып, жинақталған отандық

және халықаралық тәжірибені ескеру қажет. Бұл ретте зерттеулердің қажетті және жеткілікті кешенін жүргізу міндетті болып табылады.

5.2. Тәжірибелік-өнеркәсіптік жобалар

Тәжірибелік-өнеркәсіптік жобалар кейіннен өнеркәсіптік масштабтау мүмкіндігін ескере отырып жобалануға тиіс. Пилотты дайындау сатысында-ақ жер үсті инфрақұрылымына қойылатын талаптарды, химиялық ерітінділерді дайындау үшін қолданылатын айдалатын суды дайындауға, сумен және энергиямен жабдықтауға, логистикаға, жеткізу тізбектеріне, өнімді дайындау мен кәдеге жаратуға, өнеркәсіптік және экологиялық қауіпсіздікке қойылатын талаптарды бағалау қажет.

Әрбір пилоттық жоба өнеркәсіптік масштабтау, қосымша жетілдіру не одан әрі енгізуді тоқтатуды негіздеу туралы ресімделген технологиялық шешіммен аяқталуға тиіс.

6-бап. Экономикалық ынталандыру және инвестициялар

Форум қатысушылары мұнайбергіштікті арттырудың арнаулы әдістерін (МБАӨ) енгізу зертханалық зерттеулер, тәжірибелік-өнеркәсіптік сынақтар (ТӨС) және инфрақұрылым құру кезеңдерінде айтарлықтай бастапқы инвестициялармен (Күрделі және операциялық шығындар) байланысты екенін, ал технологиялық және экономикалық әсер орта мерзімді және ұзақ мерзімді болашақта қалыптасатынын мойындайды.

Қазақстан Республикасының «Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы» Кодексінің 148-1-бабына сәйкес мұнай алуды ұлғайтудың арнаулы әдістерін қолдануды ынталандыру үшін экономикалық қолдаудың негізгі тетігі – МБАӨ қолдану есебінен өндірілген (қосымша мұнай өндіру – ҚМӨ) көмірсутектер көлемін Кодекстің 130-бабының 1-тармағында көзделген ішкі нарыққа жеткізу жөніндегі міндеттемелерден босату заңнамалық тұрғыдан бекітілген. Осы норманы практикалық іске асыру (МБАӨ есебінен расталған ҚМӨ-нің 100%-ға дейінгі көлемін әлемдік бағалар бойынша экспортқа қайта бағыттау) жобалардың инвестициялық өтелуді қамтамасыз етудің және олардың техникалық-экономикалық негіздемесін (ТЭН) есептеудің іргелі негізі болып табылады.

Сонымен бірге саланың міндеті - аталған норманы жариялаудан алынатын технологиялық және экономикалық әсерді бағалаудың ашық, жалпы қабылданған құқық қолдану практикасы мен объективті рәсімдерін қалыптастыруға көшу болып табылады.

7-бап. Ғылым және кадрлық әлеуетті дамыту

7.1. Практикаға бағытталған ғылым және Ғылыми-зерттеу, ғылыми-техникалық және (немесе) тәжірибелік-конструкторлық жұмыстар (бұдан әрі- *ҒЗТҚЖ*)

Салалық ҒЗЖ мен ҒЗТҚЖ тақырыптары басым тәртіппен кен орындарының нақты технологиялық проблемаларынан қалыптастырылуға және өндірістік жағдайларға барынша жақындатылған жағдайларда алынған ғылыми нәтижелерді тексерумен сүйемелденуге тиіс. Өндірістік міндет жер қойнауын пайдаланушының, ғылыми ұйымның, университеттің және технологиялық компанияның нәтижені кейіннен кәсіпшілікте валидациялай отырып, бірлескен жұмысының негізіне айналатын модельді дамыту қажет.

7.2. Мамандарды даярлау және олардың біліктілігін арттыру

Форум қатысушылары мыналарды қажет деп санайды:

- 1) бас геологтардың, бас инженерлердің және кен орындарын игеру жөніндегі мамандардың біліктілігін арттырудың тұрақты жүйесін ұйымдастыру;
- 2) отандық және шетелдік сарапшылар арасында тұрақты тәжірибе алмасуды қамтамасыз ету;
- 3) жер қойнауын пайдаланушылар, университеттер мен ғылыми-зерттеу ұйымдары арасындағы ынтымақтастықты кеңейту;
- 4) кен орындарын игерудің заманауи технологиялары бойынша кадрлар даярлау үшін салалық алаң құру.

Форум қатысушылары отандық университеттерде мұнайбергіштікті арттыру әдістері, кен орындарын игерудің заманауи әдістері, модельдеу, зертханалық зерттеулер және мұнай өндіруді интенсификациялау саласындағы мамандандырылған білім беру бағдарламалары мен пәндерді дамытуды қоса алғанда, мұнай-газ саласы үшін мамандар даярлаудың практикалық бағытын күшейтуді қажет деп санайды.

8-бап. Технологияларды локализациялау және отандық технологиялық әлеуетті дамыту

8.1. Технологиялық локализация

Форум қатысушылары белгіленген техникалық талаптарға сәйкестік және бәсекеге қабілеттілік жағдайында МБАӨ мен мұнай кен орындарын игеру үшін жабдықтардың, химиялық реагенттердің, бағдарламалық өнімдердің және инженерлік шешімдердің жергілікті өндірісін дамытуды қолдайды.

Локализация импорттық өнімді механикалық алмастыру ретінде емес, ғылыми зерттеулерді, рецептуралар мен жабдықтарды әзірлеу жөніндегі тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарды, сынақтарды, инженерлік сүйемелдеуді және технологиялық шешімдерді кейіннен жетілдіруді қамтитын, Қазақстанда тұрақты технологиялық құзыреттерді қалыптастыру процесі ретінде қарастырылуға тиіс.

Жер қойнауын пайдаланушылардың отандық ғылыми ұйымдармен, университеттермен, өндірушілермен және сервистік компаниялармен кооперациясы, сондай-ақ халықаралық технологиялық серіктестермен бірлескен шешімдер әзірлеуі үшін жағдайлар жасау қажет.

8.2. Бәсекелік орта және технологиялық тиімділік

Локализацияны дамыту ашық бәсекелестік, ашықтық, технологиялық тиімділік және нарық қатысушыларының тең қолжетімділігі қағидаттарында жүзеге асырылуға тиіс. Жеткізушілерді, технологиялық серіктестерді, ғылыми ұйымдар мен орындаушыларды іріктеу кезінде мүдделер қақтығысына, жекелеген компанияларға негізсіз артықшылықтар беруге және бәсекелестікті шектейтін не қабылданатын шешімдердің сапасын төмендететін өзге де практикаларға жол бермеуді қамтамасыз ету қажет.

Форум қатысушылары салалық жобаларға, қолдау бағдарламаларына және сараптамалық алаңдарға қолжетімділік нәтижелермен расталған құзыреттермен, ұсынылатын шешімдердің сапасымен және олардың Қазақстанның мұнай-газ саласын дамытуға қосқан үлесімен айқындалатын инклюзивтілік, кәсіби бәсекелестік және меритократия қағидаттарын қолдайды.

9-бап. Ресурстық базаны толықтыру және дамыту

Форум қатысушылары мұнай-газ саласының ұзақ мерзімді тұрақтылығы қолданыстағы кен орындарын игеру тиімділігін арттырумен және геологиялық барлау жұмыстары, жаңа перспективалы аумақтарды зерттеу және бұрын жинақталған геологиялық-геофизикалық деректерді қайта бағалау есебінен минералдық-шикізат базасын дәйекті толықтырумен бір мезгілде қамтамасыз етілуге тиіс деп мойындайды.

Осыған байланысты Форум қатысушылары келесіні қолдайды:

1) геологиялық барлау жұмыстарын жандандыруды және Қазақстан Республикасы аумағының мұнай-газдылық перспективаларын жүйелі зерттеуді;

2) аз зерттелген шөгінді бассейндерде және жеткілікті зерттелмеген перспективалы нысандарда іздестіру және аймақтық зерттеулерді кеңейтуді;

3) жаңа геологиялық кешендерді зерттеу және перспективалы құрылымдарды растау үшін терең және параметрлік бұрғылауды дамытуды;

4) деректерді өңдеу мен интерпретациялаудың заманауи әдістерін пайдалана отырып, бассейндік, геологиялық және геологиялық-гидродинамикалық модельдеуді жетілдіруді;

5) заманауи цифрлық технологиялар мен аналитикалық құралдарды қолдана отырып, жинақталған геологиялық-геофизикалық материалдарды қайта интерпретациялауды;

6) кейіннен геологиялық зерттеу және барлау бұрғылауы үшін перспективалы нысандардың басым портфелін қалыптастыруды және жаңартуды;

7) мұнай-газ әлеуетін бағалау және инвестициялық шешімдер қабылдау үшін қажетті геологиялық деректердің сапасы мен қолжетімділігін арттыруды;

8) геологиялық барлау жұмыстарының қорларды толықтыру және елдің ресурстық базасын ұзақ мерзімді ұстап тұру міндеттерімен өзара байланысын қамтамасыз етуді.

Қорларды толықтыру және бұрыннан ашылған кен орындарынан мұнай алуды арттыру - Қазақстандағы мұнай өндіруді ұзақ мерзімді дамытудың өзара толықтыратын бағыттары ретінде қарастырылуға тиіс. Геологиялық барлау сала үшін жаңа мүмкіндіктер қалыптастырады, ал игерудің заманауи технологиялары бұрыннан құрылған ресурстық базаны барынша тиімді пайдалануға мүмкіндік береді.

10-бап. Ұсынылатын практикалар және МБАӘ жөніндегі Қазақстандық форумның нәтижелері

МБАӘ жөніндегі Қазақстандық форум мемлекеттің, жер қойнауын пайдаланушылардың, ғылымның және технологиялық бизнестің кәсіби өзара іс-қимылының тұрақты тетігін қалыптастыруға ықпал етуге арналған.

Форумның стратегиялық сессиялары барысында отандық мамандар халықаралық сарапшылармен бірлесіп МБАӘ жобаларын іске асырудың негізгі кезеңдері бойынша ұсынылатын практикаларды қарайды және қалыптастырады, оның ішінде:

1) МБАӘ әдістерін технологиялық скринингілеудің топтамалары, терминологиясы және өлшемшарттары;

2) жобаларды техникалық-экономикалық бағалау мен ынталандыру тәсілдері;

3) технологиялық тиімділікті аналитикалық және сандық бағалау әдістері;

4) модельдеуді және кен орындары-аналогтардың деректерін пайдалану;

5) жұмыс агенттерін зертханалық бағалау және алынған нәтижелерді кәсіпшілік енгізуге бейімдеу;

6) кәсіпшілік мониторингті ұйымдастыру және нәтижелерді бағалау;

7) жер үсті инфрақұрылымы, суды дайындау процестері, реагенттерді дайындау мен айдау, өнеркәсіптік және экологиялық қауіпсіздік мәселелері;

8) жабдықтарды, химиялық реагенттерді және технологиялық құзыреттерді локализациялау.

Техникалық және стратегиялық сессиялар шеңберінде ұсынылған отандық және халықаралық жобалардың нәтижелері мен технологиялардың нақты тиімділігі, оларды қолдану шарттары, шектеулер мен қауіп-қатерлер туралы салалық білім базасын кеңейту үшін пайдаланылуға тиіс.

11-бап. Форумның шешімдері

Форум қатысушылары МБАӘ саласында бірыңғай салалық стандарттарды, тәсілдер мен бағалау өлшемшарттарын әзірлеу қажеттігін мойындайды, бұл ретте оларды бекіту отандық және халықаралық практикаларды зерделеу мен салыстыруды, әдістемелерді апробациялауды, дәлелдемелік база қалыптастыруды және қажетті зертханалық пен аналитикалық зерттеулер жүргізуді қамтитын кезеңдік жұмысты талап етеді деп санайды.

Осыған байланысты Қазақстан Республикасының Энергетика министрлігімен бірлесіп, жоғарыда көрсетілген бағыттарды және кен орындарын игеру саласындағы қолданыстағы нормативтік базаны ескере отырып, профильді сарапшыларды, ғылыми және өндірістік ұйымдарды тарта отырып және қажетті қаржыландыруды қамтамасыз ете отырып, салалық стандарттарды әзірлеу, апробациялау және бекіту жөніндегі Жол картасын әзірлеу және келісу ұсынылады.

Форум қатысушылары келесіні қолдайды:

1) 2027–2030 жылдарға арналған мұнай беруді арттыру технологияларын, қорларды толықтыруды және кен орындарын игерудің заманауи технологияларын енгізуді дамыту жөніндегі Жол картасын әзірлеуді және бекітуді;

2) «КМГ Инжиниринг» ЖШС жанынан МБА жөніндегі **Қазақстандық құзырет орталығын (МБА құзырет орталығы)** профильді сарапшыларды, ғылыми және өндірістік ұйымдарды тарта отырып және қажетті қаржыландыруды қамтамасыз ете отырып құруды;

3) МБАӘ және МӨИ бойынша Қазақстандық тізілімді қалыптастыруды;

- 4) МБАӘ жөніндегі Қазақстандық форумды мерзімді негізде өткізуді;
- 5) Жол картасын іске асыру шеңберінде МБАӘ мен МӨИ жобалау мен іске асырудың негізгі бағыттары бойынша жұмыс топтарын құруды;
- 6) Тиімділігі төмен кен орындарының базасында МБАӘ және МӨИ саласындағы инновацияларды сынау және практикалық бағалау үшін тәжірибелік-эксперименттік нысандар құруды.

Қорытынды

Форум қатысушылары Қазақстан Республикасының мұнай-газ саласының тұрақты дамуын қамтамасыз ету үшін мемлекеттің, ғылымның және бизнестің күш-жігерін біріктіруге дайын екендіктерін растайды.

Қазақстандағы мұнай өндірудің болашағы тек жаңа кен орындарын ашумен ғана емес, сонымен қатар бұрыннан ашылған қорлардың ресурстарын тиімді алумен, жаңа буын технологияларын енгізумен және адами капиталды дамытумен айқындалады.

Мұнай өндірудің заманауи технологияларын дамыту өндірілген көмірсутектер түрінде ғана емес, сонымен қатар Қазақстанда жаңа білімдер, білікті жұмыс орындар, мықты отандық мамандар, ғылыми мектептер, инженерлік құзыреттер және технологиялық өндірістер түрінде қосымша құндылық құруға тиіс.

2026 жылғы 28 тамызда Астана қаласында қабылданды.

Мұнайбергіштікті арттыру әдістері жөніндегі қазақстандық форум.

Қазақстан Республикасы
Энергетика министрінің
міндетін атқарушы

Е. Ақкенженов